

armenzorg gaf hij op 7 augustus in overweging, ook hunnerzijds ten aanzien van weigeraars elke vorm van steunverlening na te laten.¹

Twee weken na die 7de augustus nam Scholtens ontslag.² Wij memoreerden het reeds. Wie zou hem opvolgen? Verwey's naam werd onmiddellijk genoemd, maar het college van secretarissen-generaal gaf verre de voorkeur aan een andere candidaat: Ringers, de algemeen gemachtigde voor de wederopbouw; deze was zijnerzijds bereid, die functie te combineren met die van secretaris-generaal van sociale zaken en met die combinatie stemden de secretarissen-generaal graag in.³ De beslissing lag evenwel niet bij hen; zij lag bij Seyss-Inquart en deze wenste een opvolger die ten aanzien van de tewerkstelling in Duitsland nog verder wilde gaan dan Scholtens en die in elk geval een veel plooibaarder figuur was: ir. Verwey.

★

Robert Antony Verwey was, toen hij zich tot 'waarnemend secretaris-generaal van sociale zaken' liet benoemen (hij heeft zich nooit anders aangeduid), acht-en-vijftig jaar. Hij was in 1882 in Soerabaja geboren, maar had Nederlands-Indië voor zijn opleiding verlaten. Hij studeerde in Delft en aanvaardde in 1908 een functie bij het departement van waterstaat. In '17 werd hij plaatsvervangend directeur van de rijksdienst voor werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling, in '34 directeur. Hij had in '40 dus drie-en-twintig jaar ervaring op het moeilijke gebied van de werkloosheidszorg, en men mag wel zeggen dat zich na Hitlers *Machtübernahme* bij hem, alsook bij verscheidene van zijn hoofdamttenaren, een zeker gevoel van bewondering ontwikkeld had voor de wijze waarop men in Duitsland het probleem der werkloosheid aanpakte. Die bewondering was in Duitsland niet onbekend gebleven en Verwey kan haar slechts versterkt hebben toen hij enkele weken na de capitulatie in een interview met *De Telegraaf* bepleitte dat Nederlandse arbeiders die in ons land geen werk konden vinden, met hun gezinnen naar Duitsland zouden emigreren; belemmerende bepalingen (van den Tempels instructie bijvoorbeeld) moesten uit de weg geruimd worden. 'Dat ook de gezinnen over zouden komen, heeft', aldus Verwey, 'op het ogenblik nog praktische bezwaren, nl. een zekere woningnood in Duitsland'⁴ - de mannen moesten maar vooruit gaan.

¹ A.v., p. 86. ² Csg: Notulen, 21 aug. 1940. ³ A.v., 26 aug. 1940. ⁴ *De Telegraaf*, 21 juni 1940.